СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 119. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, пятниця, 23-го травня 1947. No. 119. JERSEY CITY and NEW YORK, Friday, May 23, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРИСЯЖНІ ЗВІЛЬНИЛИ 28 ОБВИНУВАЧЕНИХ В ЛІНЧУ

Грінвил, Савт Каролайна, 22 березня. — Найбільший процес за лінчування нігра в історії Америки покінчився звільненням усіх обвинувачених. Трьох підсудних звільнив суддя ще під час процесу, а останніх 28 звільнила лава присяжних суддів після наради, яка тривала 5½ годин. Підсудні були обвинувачені в лінчуванні нігра Вилія Ирлі 28 лютого, нібито за те, що він замордував білого чоловіка Т. В. Бравна. Між 12 присяжними суддями було 9 робітників з ткацької фабрики, 2 продавців і 1 фармер.

ДОЧКИ АМЕРИКАНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ПРОТИ ІМІГРАЦІЇ.

Вашингтон. — На своїй конвенції Дочки Америкаської Революції обговорили зміну іміграційного закону та заявилися проти допущення нової іміграції. Так само вони заявилися проти згаліднення закону для натуралізації нових громадян і проти федеральних субсидій для шкіл. Зате вони заявилися за підтримку протикомуністичної політики, веденої президентом Труманом і за підтримання заграничної політики, веденої секретарем Маршалом.

ПІДВИШКА ЦІН ЇЗДИ НА ЗАЛІЗНИЦЯХ.

Вашингтон. — Міжстейтова Торговельна Комісія дозволила піднести ціну їзди на залізницях на схід від ріки Мисисипі. Пересічна підвишка на їзду в особових вагонах виносить 2½ ц. від милі, а сальонових возах вона доходить до 3½ ц. Загальна підвишка виносить 10%. Мінімальна ціна біллету буде виносити 15 ц., а досі вона виносила лише 10 центів.

МОРЕЙ ПРОТИ СТРАЙКУ В СТАЛІВНЯХ.

Предсідник Конгресу Промислових Організацій Филип Морей остеріг членів Юнайтед Стіл Воркерс оф Америка, щоб вони не виходили на страйк упродовж найближчих двох літ, бо це було б поломанням контракту. Морея послухала згадана юнія, якої він є предсідником і на засіданні екзекутивної ради в Атлантик Сити переведено відповідну резолюцію. Морей сказав раді, що робітники мусять наладнувати законно різні непорозуміння і приноровитися до загальних правил поступовання, включаючи і посередництво.

ФОРД ЗАПОВІДАЄ ЗАКРИТТЯ ФАБРИК.

Дітройт, Миш., 21. травня. — Перший більший страйк в автомобілевій індустрії в 1947 р. вибух несподівано в фабриці Форда, коли незалежна юнія наглядачів видала наказ своїм 4,000 членам покинути працю. Страйк не має націли підвишки платні, лише признання права виключних переговорів для юнії й інших негрошевих домагань. Управа фабрик Форда заповідає, що внаслідок страйку наглядачів праця йде лише від години до години й тому може прийти до замкнення фабрик упродовж трьох днів.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРО СТЕЛЮ НА ЮНІЙНІ ВКЛАДКИ.

Конференція делегатів обох конгресових палат, яка вирівнює постанови робітничого законопроєкту Гарлія-Тефта, договорилися, щоб покласти якусь стелю на висоту юнійних вкладок, вплачуваних членами. Постанова палати репрезентантів обмежує юнійну вкладку до $25, одначе конференція не проголосила ще, на яку суму обі делегації погодилися.

РУЗВЕЛТ ЗАБОРОНИВ ОПРИЛЮДНЮВАТИ ДЕЯКІ ПРИВАТНІ ЛИСТИ.

Вашингтон. — Сенатська Слідча Комісія виявила, що небіжчик президент Фреклин Д. Рузвелт в 1943 р. заборонив оприлюднювати деякі листи навіть на час 50 літ від його смерти. Він казав запечатати деякі листи, писані до таких людей, як англійський король та кардинал Мундлейн з Шікага і передати їх своїй бібліотеці в Гайд Парку. Окрема комісія мала б вирішити, котрі з тих листів можна б оприлюднити вчасніше, а котрі пізніше.

СЕНАТОР ЗА АТОМОВИЙ ДОГОВІР ПОЗА ОБЄДНАНИМИ ДЕРЖАВАМИ.

Вашингтон. — Сенатор Брайен Мек Магон з Конетикат, який був автором законопроєкту про федеральну контролю над атомовою енергією, вийшов з проєктом, щоб „миролюбиві народи світу" зійшлися поза Організацією Обєднаних Держав і склали плян світової контролі атомової енергії. МекМагон твердить, що кожна держава, яка не схоче прийняти плян контролі атомової енергії, повинна бути натаврована як агресор і повинна підлягати „кварантанні", яку запропонував през. Рузвелт в 1937 р.

Сенатор твердить, що Ґромико у своїй промові в понеділок дав знати світові, що Росія не пристане на плян Обєднаних Держав і тому світ є виставлений на таку долю, яка постигла японські міста Гірошіма й Наґасакі.

Помер д-р Персивал Конді, знавець і перекладчик української літератури

Вест Колинґсвуд, стейт Ню Джерзі, 21. травня. — Тут помер сьогодні д-р Персивал Конді, пастор пресвитеріянської церкви, у 67 році життя. Він був знавцем мов, письменником і знавцем української літератури. Він походив з Нотинґгем, в Англії, в хлопячих літах виемігрував до Канади, там відбув студії в университеті Манітоба і в МекҐіл семінарії, де був пізніше професором. Подорожуючи по провінціях західної Канади він завважав, що там живуть переселенці під різними назвами, як „австріці", „галишени", „рутени" й українці, але всі вони говорять спільною мовою. Оце „відкриття" він оприлюднив в книжці „Войс оф Юкрейн" („Голос України"), виданій в 1932 році, де він підкреслив, що всі ці люди є українцями і говорять українською мовою. У ній помістив д-р Конді виїмки з української літератури, в першу чергу з творів І. Франка. Від коли д-р Конді переселився до Злучених Держав, в 1915 р. він дальше інтересувався українським народом. Зладив цілу низку перекладів українських письменників, як Франка, Коцюбинського, Стефаника, а найновішими часами переклав вибір творів Лесі Українки. Життепис Лесі Українки зпід його пера друкується саме в тижневім додатку до „Свободи" — „Юкрейнієн Віклі", до якого він дописував довгий час. Вибір творів Івана Франка з відповідним поясненням і життеписом передав д-р Конді недавно перед смертю Українському Народному Союзові, який замовив у нього цю працю.

Американські газети, филаделфійські й такі, як Ню Йорк Таймс, подали звідомлення про життя, діяльність і смерть д-ра Конді, згадуючи при цьому його переклади з української літератури.

У Покійнім втратив український нарід щирого приятеля, що відчував його долю цілим серцем. Д-р Конді дійсно полюбив український нарід і з любови до нього взявся до глибоких студій української історії та літератури. Ще тому кілька тижнів, відвідуючи „Свободу", обговорював широкі плани дальшої праці над новими перекладами, повний сили і запалу. Казав, що вже рішився покинути всю іншу працю, а решту життя віддасть праці над дальшими перекладами з української літератури, щоб таким чином краще познайомити англосаксонський світ зі скарбами духа української нації. Дуже цікавився цілим життям американських українців, зокрема життям молоді, яку, як казав, хотів заставити своїми перекладами братися за серіозніші студії української літератури та штуки. Похорон відбудеться у суботу, 24. травня, година 11. перед полуднем. Покійний буде похований на цвинтарі Гарлі в Кемден, Н. Дж.

ПЕРОН І ДУТРА ЗАКЛЮЧУЮТЬ ПРИЯЗНЬ.

Пасо де Лос Ліброс, в Арґентині, 21. травня. — Президент Арґентини Хуан Перон і през. Бразилії Евріко Ґаспар Дутра зїхалися при отворенні мосту понад ріку Уруґвай на границі Арґентини й Бразилії і виголосили заяви взаємної призни між обома краями. Політичні знавці твердять, що незабаром почнеться між обома країнами співпраця для таких справ, як поборювання комунізму і над припиненням війни в Параґваю.

Допомога партизанам вважається за агресію

ПЕРЕД ВАЖЛИВИМ РІШЕННЯМ БАЛКАНСЬКОЇ ПРОВІРОЧНОЇ КОМІСІЇ О.Д.

Женева, 21. травня. — Девять членів Балканської Провірочної Комісії О.Д. сьогодні погодились в тому, щоби всяку допомогу чужої держави для партизанів в будьякій країні вважати на майбутнє „загрозою для мира", або за агресію, до якої треба ставитись згідно з постановами конституції Обєднаних Держав в цій справі. На пропозицію цього рішення погодились Злучені Держави Америки, Велика Британія, Франція, Китай, Австралія, Бельгія, Бразилія, Коломбія і Сирія. Кінцеве голосування над цею пропозицією відбудеться в пятницю на кінцевому засіданні Балканської Провірочної Комісії. В дотеперішній формі звідомлення згаданої Комісії більшість її членів погодилися визнати вину Югославії в першу чергу, а Болгарії і Альбанії в другу за допомогу грецьким партизанам в їх боротьбі проти грецького уряду. Проте, в звідомленні не рекомендується відповідної акції проти урядів трьох згаданих держав, тільки пропонується осудити їх в провині за загрозу для мира. Більшість членів Комісії готові „дивитись через пальці" на дотеперішні порушення, якщо мир та добросусідські взаємини були б відновлені на майбутнє.

ФОНД О. Д. ДЛЯ ДОПОМОГИ ДІТЯМ

Лейк Соксес, Н. Й., 21. травня. — Мавріс Пейт, екзекутивний директор створеного при О. Д. Фонду допомоги дітям заявив сьогодні, що після одержання на ту ціль 40,000,000 долярів від американського Конгерсу, він робитиме заходи, щоб зібрати ще 30,000,000 долярів від інших членів О. Д. Американський Конгрес, як відомо, ухвалив на Фонд Допомоги Дітям в основному 15,000,000 долярів, постановляючи збільшити цю суму до 40,000,000 долярів, але під умовою, що на кожних 57 долярів від Америки, інші члени О.Д. зложать 43 доляри.

КОМІСІЯ КОНТРОЛІ АТОМОВОЇ ЕНЕРГІЇ ПОГОДИЛАСЯ НА СОВЄТСЬКУ ПРОПОЗИЦІЮ.

Лейк Соксес, Н. Й., 21. травня. — Діючий комітет Комісії О. Д. до справ атомової енергії, починаючи сьогодні знову боротьбу проти вета в атомових справах, прийняв совєтську пропозицію, що кожна агенція, яку створено б до справ атомової енергії, повинна підлягати безпосередньо Раді Безпеки, а не Обєднаним Державам як цілости.

ПЕРЕД СВІТОВОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ СВОБОДИ ПРЕСИ ТА ІНФОРМАЦІЙ.

Лейк Соксес, Н. Й., 21. травня. — Підкомісія О. Д. до справ Свободи Інфорбацій і Преси вирішила сьогодні, що уряди, які візьмуть участь у світовій конференції свободи інформацій і преси, можуть вислати на цю конференцію не більше пятьох делегатів і стільки ж їх заступників. Числа технічних дорадників не обмежено.

МАРШАЛ ВАСІЛЄВСЬКИЙ ВІДЛОЖИВ СВОЇ ВІДВІДИНИ В АНГЛІЇ.

Лондон, 21. травня. — Британське міністерство війни повідомило сьогодні, що совєтський маршал Александер М. Васілєвський відложив свої відвідини в Англії, які був заповів на найблищий місяць у відповідь на відвідини британського філд маршала вайкаута Монтгомері в Совєтському Союзі, виправдуючися „навалом праці".

ПОЛЯКИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ КРІЗУ КОАЛІЦІЙНОГО УРЯДУ.

Варшава, 21. травня. — Обидві польські урядові партії, комуністична і соціялістична видали сьогодні заяву, в якій стверджують, що публичні непорозуміння між обома партіями в справі економічної політики в країні, не можна вважати за початок кінця їх коаліційного уряду. В останьому часі представники обидвох партій в промовах та в пресі досить гостро полемізували між собою на економічні теми.

ВИЗНАЧНА ЖІНКА, ЩО ІНТЕРЕСУЄТЬСЯ „УКРАЇНСЬКИМИ СЕПАРАТИСТАМИ".

Великий американський ілюстрований журнал „Лайф" в своєму виданні з 12-го травня віддає багато місця „жінці ч. 1 в професійній карієрі" Дороті Шейвер, що є президентом величезного магазину Лорд енд Тейлор на 5-тій Евню між Паблик Лайбрері і найбільшим хмародером Емпайр Стейт Билдінг. Дороті Шейвер керує підприємством, що мало 40 мільйонів долярів обороту в останньому році. Характеризуючи цю визначну жінку, автор (Джені Перкінс) згадує, що вона теж живо інтересується теоріями інших народів про атомову бомбу, Генрі Мур, та „українськими сепаратистами".

СПАСЕННИЙ ДОЩ В УКРАЇНІ

Москва, 21. травня. — Вчера над Україною пронеслась филя сильного дощу, що його як спасіння дожидав голодний народ. Важкі дощі впали в районах Дніпротетровська, Харкова, Полтави, Кіривограду і Запоріжжя. Дощ був сильний і такий, як того найбільше бажають селяни. Після дощу почало світити сонце, а з ним і надія на добрі жнива та на злагіднення постійного голоду. Місяці травень і червень є рішальні для врожаю і власне посуха в цих місяцях минулого року збільшила трагедію голоду, спричиненого вже большевицькою окупаційною господаркою в Україні. Вчерашній дощ вважається в Україні за одну з найважливіших подій.

БРИТАНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ОСУДЖУЮТЬ БОЛЬШЕВИКІВ.

Лондон, 21. травня.—Британська Лейбуристська партія, що є при владі, видала сьогодні брошуру в справі закордонної політики свого уряду, гостро обвинувачуючи Совєтський Союз за „брак віри у встановлення міжнародного законного порядку", за постійні та безпідставні атаки на соціялістичний уряд Британії від часу його приходу до влади та за совєтську пропаганду і за становище совєтської дипломатії проти Британії. Брошура називається відомою фразою міністра закордонних справ Бевина „Карти на стіл" і розглядає точка за точкою проблеми британської закордонної політики. Говорячи про американсько-совєтські противорічності, в брошурі стверджено, що „демократичний соціялізм" переживе тільки тоді, як лейбуристська Британія залишиться світовою потугою.

"БЕЗСМЕРТНІ СЛОВА" ЧОРЧИЛА.

Лондон, 21. травня. — Британський міністер фінансів Гюг Далтон пригадав сьогодні в парляменті „безсмертні слова" Винстона Чорчила, виголошені під час творення коаліційного уряду в грізному для Британії 1940-му році. Чорчил говорив: „Ми мусимо боротися і, якщоб наша історія цего острова мала вкінці скінчитися, то я кажу, хай скінчиться тільки тоді, як кожний з нас залитий власною кровю, лежатиме на землі".

КРІЗА ІТАЛІЙСЬКОГО УРЯДУ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

Рим, 21. травня. — Намагання бувшого премієра Франческа Саверія Нітті створити новий італійський коаліційний уряд закінчилися неуспіхом. За посередництвом 87-літного, теж бувшого премієра Вітторія Емануеля Орляндо він робить ще останні спроби договоритися з поодинокими партіями і, якщо це йому не пощастить, тоді він остаточно зрезигнує з мандату творити уряд.

ПОЧАЛИСЬ АМЕРИКАНСЬКО-СОВЄТСЬКІ РОЗМОВИ В СПРАВІ КОРЕЇ.

Сеул, Корея, 21. травня. — Тут відновлено сьогодні розмови спільної Американсько-совєтської Комісії в справі створення тимчасового уряду Кореї. Совєтська делегація домагається, щоби насамперед вирішити справу внутрішнього режіму, як теж намагається виключити з нього американські впливи.

ФРАНЦІЯ АПРОБУВАЛА ПОЗИЧКУ ВІД МІЖНАРОДНЬОГО БАНКУ.

Париж, 21. травня. — Французький уряд апробував сьогодні плановану позичку 250,000,000 долярів від Міжнароднього Банку. В останніх днях французька преса гостро виступила проти цеї позички, побоюючись завеликого американського впливу на французьку політику. Сподіються ще деякої опозиції в Національній Асамблеї. Бувший премієр і визначний французький політик Лєон Блюм виступив в обороні Америки перед закидами щодо інтенцій її допомоги для інших країн.

ПАПСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ МОРЯКІВ.

Рим, 21. травня (АП). — Папа Пій прийняв сьогодні на спільній авдієнції 200 американський моряків з літаконосця Лейте, що в обїздці Середземного моря заплив вчера то Неаполю. Папа поблагословив моряків в англійській мові.

БОЛЬШЕВИКИ НАМАГАЮТЬСЯ ОПАНУВАТИ МАДЯРСЬКУ ЕКОНОМІЮ.

Будапешт, 21. травня. — Совєтський Союз почав боротьбу за рішальні впливи в мадярському государстві, намагаються насамперед опанувати мадярський Кредитовий Банк, який перед війною контролював 40% мадярської індустрії.

КАРДИНАЛ САПЄГА В РИМІ.

РИМ, 21. травня (ЮП). — Тут приїхав польський кардинал Адам Стефан Сапєга, що сьогодні конферував з державним секретарем Ватикану, а завтра має бути прийнятий Папою Пієм XII. на приватній авдієнції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ШЛЯХОМ СТУДІЙ І ДОСЛІДІВ

Цілий край легше дише, бо наразі нема ні одного такого страйку, що потрясав би економічним життям цілої країни.

Таке читаємо в газетах. Уже те одно, що так пишеться, вказує наглядно, що в нашому економічному житті нема ладу. Що так є, всі ми відчуваємо, бо ж від довшого часу є ми свідками великих страйків, або загрожені їх вибухом. Ці страйки, як кажеться, підкопують загальний добробут і зупиняють продукцію, якої правильного функціонування треба нині не тільки для Злучених Держав, але для цілого світу.

Та як зарадити тому, щоб позбутись страйків, а полагоджувати конфлікти між робітниками і працедавцями в такий спосіб, щоб можна одних і других задовольнити? Як знаємо, це надзвичайно тяжка і скомплікована проблема, яку треба добре вистудіювати тим, що беруться за її розвязку. Так і є, бо з різних сторін звідомляють, що за такі студії взялися не тільки економісти і виховники, але вже й самі „капіталісти". Взялися за це теж і ті, що є у робітничих проводах, хоч вони, правду кажучи, досі ще найбільше про ці справи знали. Знаємо, що десятки американських університетів переводять досліди над робітничою проблемою, та що цими науковими послідами цікавляться поступові бизнесові корпорації й робітничі юнії.

З цього виходить, що зайшла велика зміна у цій справі, яку тільки повитати. В першу чергу думається управильнювати відносини між працею і промислом не в площині класової боротьби, але в чисто людській. На працю не глядиться як на товар, виставлений на продаж, знов робітник являється людською істотою в такому розумінні, як це є в американській конституції. В нових робітничих наукових дослідах, як звідомляє Сошіел Сайєнс Рісерч Кавнсил, не іде тільки про заробітні платні, безробіття, доставу і збут, але теж про досліди над тим, чому саме так, а не інакше реагують робітники чи працедавці, чому робітник вибирає такий рід праці, а не інший, чи чому він в одному випадку віддає себе всеціло праці, а в другому ні. Важне тут це, що назагал робітник старається мати таку працю, яка відповідала б його матеріяльним і духовим вимогам.

Не треба думати, що коли вже чуємо про такі серіозні заходи в справі ліквідації страйків чи інших недомагань нашого господарського життя, то зараз побачимо позитивні, практичні наслідки. На це прийдеться ще довго ждати. Зате можна твердити, що це є правильний шлях, коли ми підходимо до таких проблем з наукового боку. Ціле модерне життя уже стало таким складним, що його не можливо нині регулювати в ніякій ділянці без відповідних наукових дослідів. Таке саме є і з робітничим питанням.

Панамериканська унія

З Монтевідео, в Уруґваю, в Південній Америці, повідомили, що бразилійський президент Евріко Гаспар Дутра й аргентінський президент Хуан Д. Перон зійдуться для нарад у справі скликання міністрів закордонних справ на нараду. Тому, що така конференція була призначена на 1946 р. до Ріо Жанейро, то це лише буде скликання відложеної конференції.

Конференція міністрів американських республик нагадує про існування між-американської системи, яку називають Пан - Американською (тобто Все-Американською) Унією. Її засновано перед 56 роками на Першій Міжнародній Конференції Американських Держав в 1890 році і від тоді вона функціонує з різним щастям: раз вона більше активна, то знову притихає, але в певних моментах уміє заманіфестувати, даремно не існує та придатна не тільки для американських держав, але й для світу. Відбуваючи свої конференції, наради та зїзди в різних видах і для різних цілей, вона таки поширює та скріплює ідею пан - американської солідарности. Такого можна надіятись і від наміченого зїзду міністрів 21 американських республик.

Дивним дивом, як існувала Ліга Націй, то американські республики відчували далеко більше потребу згідного поступовання в міжнародніх справах, ніж відчували в часах, коли вона зійшла на ніщо. Що саме тепер показується потреба поширення не лише загальної солідарности, але й простих, добросусідських відносин, про це свідчить револьта в Уруґваю. Від коли вона почалася, від тоді ніхто ні з ближчих ні з дальших сусідів не вмішувався до цеї справи, лише найближчі сусіди пильно вважають, щоб часом револьта не перенеслася поза границі Уруґваю. Це вказує на пошану всіх інших республик до засади, що теперішні республики вже закріплені і нема як змінювати їх границі. Коли взяти під увагу, що сусідом Уруґваю є відносно сильна Аргентина, а вона поводиться цілком пристойно в часі цього конфлікту, то це знак тривкости теперішніх відносин на Американськім Континенті. Не чути теж крику, щоб і Злучені Держави вмішувалися в справи Уруґваю, хоч тепер за такий крик не важко, коли то комуністи використовують всяку нагоду, щоб лише поширити ненависть до Злучених Держав.

Зогляду на теперішній застій в Організації Обєднаних Держав дехто вказує на Пан-Американську Унію як на пригадку, що може існувати якась міждержавна організація лише на підставі самої умови, навіть без якоїсь екзекутивної сили і без війська чи поліції. Навіть у такім важнішім моменті, коли Аргентина під час світової війни пішла на руку державам Осі, в Злучених Державах ніхто не пропагував якоїсь мілітарної інтервенції, зверненої проти Аргентини. Минули важкі часи, Аргентина побачила, що загналась і тепер сама направляє помилку та вертає до повної американської солідарности.

Маючи на увазі оці речі, ставляють тепер Пан-Американську Унію як взірець для Організації Обєднаних Держав, якщо погодиться з засадою, що держави можуть існувати побіч себе і не мусять встрявати у внутрішні справи сусідів або дальше положених країн.

Найближче зібрання Пан-Американської Унії має відбутися в грудні біжучого року в місті Богота, в республиці Кольомбія, в Південній Америці. Завданням наміреного зїзду має бути утривалення миру на Американській півкулі. Вже тепер серед 21 американських республик, зорганізованих в Пан-Американській Унії, прийнялася засада, що напад на одну республику загрожує всім іншим. Мабуть зрозуміння певного політичного положення на земному глобі причиняється до закріплення цеї засади. З відчуття взаємної оборони виростає неж і взаємний респект. Коли республики розуміють, що кожна з них може бути нападена, а тоді кожна ненападена може стати в пригоді для нападеної, то з такого розуміння приходить відчуття потреби взаємно себе посилювати, а не ослаблювати. Це добре зрозуміли Злучені Держави й Мексик. Не дивлячись на це, що одна держава сильніша, а друга слабша, обидві змагають до цього, щоб собі взаємно помогти.

Переходячи з оцеї малої спілки держав до великої, тобто до Організації Обєднаних Держав, можна вказати на потребу такої солідарности між країнами, що творять цю Організацію вищого роду. Коли б так в цій Організації всі відчули потребу взаємної допомоги для скріплення себе, а не для ослаблення, тоді можна б посягнути по ідеал: прогнати раз на все війну, а завести всесвітній мир не на підставі погрози, а на підставі несення помочі один одному в потребі. Можуть обєднатись у війні, так чому не можна б обєднуватись для мирної праці? На американськім континенті стає це можливим, але тому, що тут нема тоталітарних держав.

Розмова з хоробрими

У великодному числі „Української Трибуни" (з 13. квітня 1947), що виходить на скитальщині в Европі, поміщено під повищим наголовком дуже цікаву статтю відомого українського письменника **Уласа Самчука** про те, де є причини цього, що „не все, що в нас у ділянці політики і громадського життя твориться, можна назвати позитивним". Письменник не агітує, а тільки розмовляє з „хоробрими", з мужніми, щирими і відважними. Ствердивши, що „ми не чуємо за собою провини" та що „нас перемогла зла воля і фізична зброя", письменник закінчує свою розмову великодним побажанням: „Нічого не зробили ми такого, щоб не було узгіднене з нашим сумлінням. І якраз тому прошу вас, друзі мої кохані, люди моєї крови, знані і незнані, будьмо людьми". Це побажання зрозуміємо ще краще, коли звернемо увагу на попередні слова автора: „Коли б мене питали, що маємо робити, я сказав би одним словом: помиритись". Очевидно помиритись в такий спосіб, як це представлено в статті, яку передруковуємо в цілості.

* * *

Говорити за, говорити проти, говорити, хто винен, а хто не винен у цьому, що в нас у даний мент твориться, це значить не сказати нічого. Людина не хоче діяти як мудрець. Людина діє як така і тому нема потреби з приводу цього втрачати рівновагу. Знайти лінію п о р о з у м і н н я, знайти справжнє, дійсне, живе і доцільне слово, — це значить більше мовчати, а одночасно більше позитивно діяти.

Цієї засади додержується той, хто думає і свої думки намагається узгіднити з чином. І хай буде мені дозволено висловитись тут так, як я це розумію без зайвого зловживання нещирости. Хочу бути щирим, прямим, одвертим і мужнім.

Не все, що в нас у ділянці політики і громадського життя твориться, можна назвати позитивом. Причиною до цього є насамперед наша людська недосконалість. І коли б ми виходили від себе, коли б шукали передусім причин у своєму серці, ми напевно багато собі тут помагали б.

Але це коли б... Маємо, що маємо, є реальність, є те, що бачать очі і чують вуха. І від цього повинні починати. Коли б мене питали, що маємо робити, я сказав би одним словом: помиритись. Що це значить? Значить: помиритись передусім із самим собою. Ми ж постійно сперечаємось, передусім — у своєму серці. Ми не вдоволені в собі і тому наше невдоволення виливаємо на свого ближнього. Мя не дома, на чужині, безправні, без ясного вигляду на майбутнє. Це нас не вдовольняє і замісць собі помогти, замісць здобутись на мужність і твердо, послідовно, мужньо дивитись у вічі дійсності, ми починаємо химерити і звалювати один на одного провину, так, ніби я, чи ви, чи наш сусід має тут якесь вирішальне значення.

Маємо партії, групи, організації. Не завжди розуміємо, чому вони існують. Дехто каже: щоб сваритись. Не хочемо вульгаризувати дійсности, але дозвольте також можливість бачити її шляхетнішим поглядом, чому в нас є ті організації. Знаю всі наші за і проти. Всі до єдиного. Не буду їх розбирати по літерах, скажу тільки: всі вони не варті доброго слова, щоб можна дійсно виправдати існування двох „сужів", двох „політвязнів", двох студентських формацій. Чому? Для чого? До мене звертались ті і другі за співробітництвом. Не дивуйтесь, що не дістали відповіді. Мені соромно співпрацювати там, де я почувався б киринником. Вибачте, але що я можу подіяти з таким своїм наставленням.

У ділянці культури, а зокрема — літератури ми додержуємось відмінного діяння. Ми хочемо бути пліч-о-пліч навіть тоді, коли, пробачте, хтось із нас належить до якихось там партій. Чому це можливо? Тому, що маємо цінності більші, вартніші, ніж самі партії. Тому, що є життя. Тому, що маємо голови і маємо думку. Тому... Ах, є багато, дуже багато тому. І, власне, „тому" ми разом.

Сумніваєтесь, що ми діємо правильно? Це ваша особиста справа, і не маємо ніяких з приводу цього претенсій. Але ми пропонуємо всім, хто хоче і може, всім, хто має думку і погляд, всім, що є патріотами народу у к р а ї н с ь к о г о: Всім „правим", усім „лівим", усім помильним і всім непомильним: спробуймо жити, діяти, творити, дискутувати і чинити так, як це роблять здорові, розумні та великодушні люди. Спробуймо! Зробімо тільки експеримент. Ми, люди сходу, постійно квасимося в експериментах, чому б, наприклад, не зробити експерименту — замкнути на замок непотрібного язика, що часто виконує ролю базарної сидухи? Або спробувати в людині „іншої партії" побачити самого себе. Господи Боже! Коли б ви хоч на одну секунду прийшли до переконання, що винні ви передусім, що є так, а не інакше, ви напевне відчули б велику для себе полегшу. Ви відчули б силу. Як приємно дійсно оцінити себе по заслузі і як приємно одного разу почути себе на дорозі, що веде до мети.

Ми, чи я, так постійно намагаємось робити. Не переконані, що ми непомильні. Помиляємось, і то дуже часто і якраз тому, що помиляємось, стаємо відважнішими. Кажемо собі у вічі свою думку і слухаємо її без страху.

Мужність, щирість, відвага, — це риси хоробрих. Не перечимо, що наш час вимагає великого наставлення. Треба, мабуть, направду брати до рук книгу і вчитатись. Треба творити з себе людей. Ми були те, що були: селяни, робітники — раз кращі, раз гірші, але завжди не дома і завжди батюжені долею. Багато з нас пів життя провели по увязненнях. Багато живуть мрією — люблять, горять, дихають перегаром люти на світ і людей. Маємо право бути невдоволеними.

Однак, це якраз наше апокаліптичне вимагає від нас рівноваги. Треба сили — душі, характеру, волі. Не може бути щоб ми не досягнули своєї правди-правд, своєї свободи! А щоб було по-нашому, ми повинні бути собою. Всі! Неподілені на слабких і сильних, на еліту і нееліту, на засадничих і незасадничих. Сильні вимагають опори слабих, так само, як і слабі сильних. Засадничі можуть бути безрадними без засадничих. Це життя. Воно кострубате, нерівне, химерне. І треба мудрости, щоб жити!

Нікого так люблю, як тих, що борються! Коли бачу надхнених юнаків, що горять бажанням собі помогти, коли вони йдуть, падають, вмирають. Я віддаю їм свою любов, своє благословення. Я бачив їх на своєму житті стільки. Я був завжди з ними пліч-о-пліч. Чи це було в Хусті, чи було це по тюрмах різних часів, чи було це недавно на Волині. Я бачив їх у найбільших боях, бачив їх кров, чув їх дихання.

Але я не завжди погоджуюся з ними. Ні. І коли б вони могли вичути мої думки, мої бажання, мої наміри, можливо — вони і я діяли б не тільки хоробро, але й доцільно. Коли б ми могли порозумітись! Коли б знайшли, чого не знайшли і чого шукаємо — великої, всемогутньої, творчої людини. Людини, що не тільки вмирає, але й що живе. Людини, що творить, вічно творить. Що діє. Що шукає й знаходить...

Яка це велика і невідкладна справа!

Слухайте, що вам кажу і не беріть це як готову думку. Відкидайте її, коли вона не узгіднюється з вашим єством. Я не агітую вас. Я з вами розмовляю. Зараз ось переживаємо на чужині свято Воскресення нашого найбільшого учителя Христа. Христос воскрес! Христос воскрес! Христос воскрес! Чую ваше Воістинно Воскрес! Думка летить до своїх, до землі, до предків. Душа молиться і просить силу Бога стати і бути з нами. Ми віруючі. Не чуємо за собою провини. Нас перемогла зла воля і фізична зброя Нічого не зробили такого, щоб не було узгіднене з нашим сумлінням. І якраз тому прошу вас, друзі мої кохані, люди моєї крови, знані і незнані, будьмо людьми. Кличу вас завжди до того самого! Настирливо роблю це і не втомлюся ніколи це робити. Я не тому письменник українського народу, що вмію писати. Я тому письменник, що відчуваю обовязок перед народом. Бог вложив у мої руки перо. Хай буде дозволено мені використати його для доброго, для потрібного.

Хочу бути узгідненим із своїм сумлінням.

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I.
НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

37)

Тепер, по двадцятьох роках життя на американському континенті можуть обчислятися тисяч на вісімдесять у майні, тисяч двадцять у банку в готівці і цінних паперах залізничної компанії. На що треба жертвують не жалуючи, хоча активними в організаціях не є... Можна б активність проявляти, якщоб не партійна розсвареність, та й партій тих забагато розплодилося. Живуть спокійно, без клопоту за будуччину. Крамницю, — хоч депресія, збіжжа ні худоба не поплачуються, могли б зліквідувати. Призвичаїлися, це ж їх діл, на цьому місці вродилася їх доня... Так і досі вганяють, то на фарми, то у місто. Воно і добре. На фармах чисте повітря, свіжі харчі. Ну, і праця різноманітна.

Клопотала батьків будучність доні. Молоденька, недосвідчена, щира. Талановита, все їй легко дається. За вісім літ потрапила закінчити „Гайскул". Потерпали, кого то доля пішле їй за дружину?... Мучили роботою вечорами, як до школи ходила, мучать і тепер. Так для батьків і доні було спокійніше. Такому невинному дівчати скаже який облудник пару ласкавих слів, похвалить розум, красу, і дівчина вже заморочена. Міркували віддати її до консерваторії. Любить музику, знаменито грає, добрий голос... Роздумали. В світі надто багато погані, скалічать її душу. Що вона собі в консерваторії набула б?... Ну, стала б артисткою. Все від когось залежало б, одержувала б платню. Огидні доробкевичі, що їй негідні подолку плаття поцілувати, нею коверзували б. Має засоби на аж надто безбідне життя, краще нехай працює у себе. Від матери навчилася смачно готувати, без заглядання у всякі куховарські книжки, пекти, всю хатню роботу. На фармі й корови потрапить видоїти. Воліли з матірю, щоб працювала, чим попала у окруження її негідне. Тепер доля їм післала Ростислава. Полюбили його з першої з ним зустрічі. Трохи злякалися, гей би, одинаковим іменем в обох родинах. Зрозуміли призначення Провидіння, без вагання назвали його своїм сином, ще нічого про нього не знаючи. Є такі щасливі істоти, що полонять людей з першого погляду. Чуються щасливими, гордими таким сином! Того ще вечора, позавчора, рішили його з Іриною одружити. А музика, спів, ту постанову ще прискорили. Без неї не говорили б мабуть так отверто. За будучність Ірини спокійні. Він — Ростислав — з ним ростиме добра їх слава! Хлопець, правда, трохи пустий, брикливий... Доня не від того, й собі, справжня коза!... Брикатимуть у двійку, — постаріщають — устаткуються. На тижні привезуть його маму, родина збільшиться, веселіше стане... Молоді нехай брикають на здоровля. Хоче Ірина — піде з ним до університету. Вчитимуться разом, не розлучатимуться ні в школі, ні в дома...

Розгублений Ростислав не дякував навіть. Ірина слухала мови батьків — з утіхи росла. Ось, які батьки у неї!... У світі других таких гарних немає... Та бо і її Любчик — справжній княжич всім. І виглядом, і розумом, і поведінкою!... Щаслива, Ірина!

„Княжич", по скінчені батьківського оповідання сказав їй:

— Ну ,Ірусю!... Черга за тобою!...

— Що ж я розповідатиму? Я ж розповіла вчора про себе. Яке моє життя? От, жила під опікунчим крилом тата й мами, мов те курча, та й все.. Приключки й гріхи, що їх мала — вчора тобі з них висповідалася! — казала. Батько зчудувався.

— А дивись на неї! — сказав. — То і в неї гріхв вже назбиралося?

— Хіба ж я, тату, не живу на світі?...

Похопилися нарешті. Добрий то обід, — сіли по одинадцятій, а вже третя ось-ось!... Доня з мамою швидко поприбирали зо стола, помили начиння. Пустився Ростислав їм помагати, — нагнали, це, мовляв, не мужчинська робота. Поміг батькові занести до авта мішочок муки, лущеного вівса, цукру, позамикали будинок, Ірина побігла за Оленкою. Вона їхати відмовилася, — пізно вже, ну, й комусь треба за будинком і крамницею наглянути...

(Дальше буде).

ЖАРТИ

Поетична справедливість.

Французький поет Пінон, вештаючися раз пізно в ночі в Парижі, попав в руки поліції. Урядуючий комісар випитав його докладно про його мешкання, про його особисті звички, про причину його побуту на вулиці пізно в ночі, а потім ще запитує:

— А чим то ви займаєтеся?

— Я поет, — відповідає Пінон.

— Поет! — кликнув комісар. Я маю брата-поета!

— Коли так, то ми рівні — каже Пінон. Я теж маю брата-дурня.

В. Левинський.

Українське словянофільство

З НАГОДИ СТОЛІТТЯ РОКОВИН КИРИЛО-МЕТОДІЇВСЬКОГО БРАТСТВА.

4)

Нарешті перейдемо до найважнішого ідеологічного документу Братства, який написав Костомарів п. з. „Книга битія українського народу", які найбільшого страху нагнали на шефа російських жандармів, гр. Орлова. Коли Куліш змалював в „Україні" з поетичним надхненням і захопленням історію України на підставі кобзарських дум, коли Шевченко оспівав її долю у своїй політичній поезії з лютим гнівом і зненавистю проти її завойовників і гнобителів, так Костомарів не хотів лишитися позаду і під впливом Шевченка („Сон", „Посланіє" і інші) написав в травні 1846 свої „Книги битія українського народу", в яких змалював в біблійному дусі історичну долю України, щоб дати від себе як історика рівнолежну річ до Шевченкового „Сну" і „Посланія".

Літературну форму та схему для розвинення своїх думок взяв автор із „Книг польського народу" Адама Міцкевича, однак на запозиченій схемі дав зовсім оригінальний твір, де вивів ідеологію визвольного словянофільства, визначуючи в цьому визвольному змаганні окрему почесну й місіяністичну ролю України.

По довшім вступі, в якому автор оповідає про долю жидів і греків та переходить до середневікової й нової історії, зупиняється він на історичній долі словянського племени а зокрема на долі українського народу.

При різкім осуді Польщі й Московщини там яскравіше виходить у автора ідеалізація України. Україна хотіла жити в братерстві з Польщею і Московщиною. Однак Польща не хотіла зректися свого панування над Україною. Тоді піднялось українське козацтво проти Польщі а за ним увесь простий народ; вибили і прогнали панів і стала Україна, земля козацька вільна, бо всі були рівні і вільні, але не надовго.

І хотіла Україна знову жити в братерстві з Польщею, але до цього не допустили польські пани. „Тоді Україна пристала до Московщини і поєдналась із нею, як єдиний люд словянський зі словянським, нерозділимо і незмісимо... Але скоро побачила Україна, що попалась у неволю, бо вона по своїй простоті не пізнала, що таке був цар московський, а цар московський був усе рівно, що ідол і мучитель. І одбилась Україна од Московщини... І бачуть ляцькі пани і московський цар, що нічого зробить з Україною і сказали між собою: не буде України ні тобі, ні мені; роздеремо її по половині, як Дніпро її розполовинив і лівий бік буде московському царю на поживу, а правий бік польським панам на поталу. І билась Україна літ пятьдесять, і єсть то найсвятіша й найславніша війна за свободу, яка тільки єсть в історії, а розділ України єсть найпоганіше діло, яке тільки можна знайти в історії".

„І вибилась з сил Україна; і вигнали ляхи козацтво з правого боку Дніпрового і запанували пани над бідним остатком вільного народу. А на лівім боці ще держалося козацтво, але вкінці попало у невключиму неволю московському цареві а там петербурському імператорові, бо останній цар московський і первий імператор петербурський положив сотні тисяч в каналах і на костях (козацьких) збудував собі столицю. А німка цариця Катерина..., безбожниця й убийниця мужа свого, в останнє доконала козацтво і волю, бо, одібравши тих, котрі були в Україні старшими, наділила їх панством і землями, понадавала їм вільну братію в ярмо і поробила одних панами, а других невольниками. І пропала Україна, але так (тільки) здається.

„Не пропала вона; бо вона знати не хотіла ні царя, ні пана.., бо голос України не затих. І встане Україна з своєї могили і знову озоветься до всіх братів своїх славян, і почують крик її і встане Словянщина. І не позостанеться ні царя, ні царевича, ні царівни, ні князя, ні графа, ні герцога, ні сіятельства, ні превосходитецьства, ні пана, ні боярина, ні кріпака, ні хлопа — ні в Московщині, ні в Польщі, ні в Україні, ні у Чехії, ні у хорутан, ні у сербів, ні у болгар. І Україна буде непідлеглою річчю посполитою в союзі словянськім. Тоді скажуть всі язики, показуючи рукою на те місце, де на карті буде намальована Україна: „От камень, его же не брегоша зиждущії, той бисть во главу угла" (От камінь, що ним погордили будівничі, він став у голову угла).

Такий короткий зміст „Книг битія українського народу" М. Костомарова.

На місці буде ще зазнайомитися з дуже цікавим документом до ідеології Братства, який полишив у своїй записці Василь Білозерськей.

„Щасливі ті народи, каже він, в котрих свідомість своєї національности настільки сильна й тверда, що жадна зовнішня сила не всилі покорити їх духової сили; народ збереже тоді і свою самостійність і свобідний розвиток: ось ціль, до якої повинен змагати всякий народ, бо горе тому, що поніс на собі ярмо неволі!"

„Ні одно зо словянських племен не повинно в тій мірі простувати до самостійности та спонукувати решту братів, як ми, українці".

„В страшнім положенні находиться наша світла Україна, край, що заслужив своїми гіркими терпіннями за правду на вічну пошану. Прилучена на підставі своїх власних прав, вона терпить безліч несправедливостей. Її права забуті. Її тепер не як сестра одновірного народу, а як невільниця, вона має зносити все, що тільки є найсумнішого в житті народу... О, Боже мій, ми як чужинці в своїй давній дідизні, в своїй власній батьківщині!"

Білозерський був переконаний, „що окреме існування України не можливе, вона бо находиться міжількома огнями. Одинока рада, щоб привернути народні права, міститься в злуці словянських племен в одну сімю підослоною закону, мюбови та свободи кожного".

Ми пізнали таким чином основні думки українського словянофільства Кирило-Методіївського Братства, які вилилися у ідеологічних документах М. Костомарова. На його грунті стояв Куліш і Шевченко.

Ми вже згадали, що Шевченко у своєму „посланії" критично й негативно ставився до словянофільства тих земляків, що „перлися в словянофили та виучували всі словянські мови", а своєї не знали цілком. Проте в присвяті до своєї поеми „Єретик або Іван Гус" (10. X. 1945) П. І. Шафарикові дає він вираз свому ідеалові —

> Щоб усі словяни стали
> Добрими братами
> І синами сонця правди.

уважаючи основою злуки словян в одну сімю братство і волю.

Таке було українське словянофільство Кирило-Методіївських братчиків. Але інакше дивилися на словянське питання московські словянофіли — і в цьому вони основно й принціпово різнились від українських словянофілів — добачуючи розвязку його в гегемонії Московщини над іншими словянськими народами. Цьому московському словянофільству (панславізмові) дав уперше вираз великий московський національний поет Пушкін у відомій своїй фразі про „злиття словянських рік у московському морі". За ним пішла в 30-тих рр. мин. ст. група московських словянофілів, що гуртувалась довкола братів Аксакова, Киреєвських і Хомякова, які, наслідуючи німецьку ідеалістичну філософію Гегеля з її пангерманізмом, проповідували в противвагу йому панславізм, себто панрусизм, себто обєднання словянських народів під гегемонією Росії, розуміється, царської і православної.

Ту саму ідею тільки в демократичному тоні проповідував і Герцен, великий російський демократ, видавець і редактор „Колокола". „Поза Росією, — писав він, — не має майбутности для словянського світу, без Росії він не розвинеться, — він розплинеться і буде поглочений германським елементом; він зробиться австрійським і стратить свою самостійність. Та не така, на нашу думку, його доля та його призначення".

За Герценом пішли в 60 рр. мин. ст. і російські революційні демократи: Чернишевський, Добролюбов, Пісарйов й інші.

Про становище Леніна в словянській справі та про словянофільство сучасної СССР не беремось тут говорити, бо це широка й окрема тема, яка виходить поза рямки нашої статті, а збути її кількома реченнями просто недоцільно.

(Кінець буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАША „МАТІР-ЦЕРКВА" ПІД СОВЄТАМИ.

Хто переглядає американську пресу, той мусить завважити, що вже навіть ті, що постійно хвалили Совєти, прийшли до отверезіння. Підносяться що раз частіші голоси різних духовників, методистів, епископалів та інших, що давніше говорили про Совєти дуже осторожно, а тепер виразно говорять і пишуть, що Церква в Совєтах є на услугах Кремля, а між священством бувають навіть звичайні агенти НКВД, що вживають сповіди для своїх агентських цілей.

„Йонгставн Віндікейтер" з 21. квітня, проголошуючи, що на масовім вічу говоритиме „Фадер Генесі", заповідає, що це буде мова про свободу релігії в Совєтах, додаючи, що там є переслідувана не тільки Римо-католицька Церква, але й Православна Церква, яку Кремль строго контролює і „проціджує" з тих елементів, які, на його думку, не сприяють совєтському режімові.

Так є в Совєтах з Російською Православною Церквою. Коли ж так, то що доперва мусить бути з Українською Православною Церквою.

Відповідь на це легко знайти. Проте порушую цю справу, бо тут в Америці зачинають підніматись з українсько-православного боку деякі голоси, що дуже радіють „Рідною Матірю-Церквою" в Україні, зокрема у Львові, в Галичині й Волині. На „доказ" передруковують це, що пише у Львові большевицька преса. Чи ж можна повірити, щоб українська преса під Совєтами могла писати це, що є дійсно в душі й серці українського народу? Та ж там є тільки це, що накаже писати Кремль!

Як може українець-католик радіти, коли переслідують і мучать православних українців, український православних священиків, чи українських православних епископів? Такого не було в Галичині, як польська влада переслідувала православних українців. Тоді українці-католики боронили православних українців. Як жеж можуть бути між православними українцями такі, що раділи б тим, як повстає православіє в Галичині, коли московська влада увязнила й вивезла вісім українських католицьких епископів і те саме зробила з сотками українських католицьких священиків? Як можна радіти з цього російського православія, що повстає в Галичині та ще називати його „Рідною Матірю-Церквою". Прецінь уже цілий світ знає, як є з Українською Церквою в Західній Україні, а то в цілій Україні. Знає про переслідування українських епископів, православних і католиків, та їх мучеництво, а тут в Америці мала б мати місце серед нас „радість" з цього переслідування і мучеництва.

Не зневажуймо Бога і не дурім себе і людей „Рідною Матірю-Церквою", що її будує Москва на українських землях! За таке дурення готов нас Господь тяжко покарати!

Отсе я написав не на те, щоб на когось нападати. Написав у добрій вірі, щоб промовити до легковірних, що їх баламутить московсько-сталінська пропаганда й вони радіють нашою „Матірю-Церквою" під Совєтами.

о. Степан Мусійчук.

ЧИ ДОХОДИТЬ НАША ДОПОМОГА ДО СКИТАЛЬЦІВ?

Появилися нові відозви, щоби збільшити допомогу українським скитальцям в Европі. Треба продовжувати грошеві збірки, а теж і збірки одежі, кажеться у відозвах.

Хто має серце, людське серце, той не подивується, що нас знов закликають до нової праці й до нових жертв, бо ж добре знає, в яких злиднях живуть наші рідні на скитальщині. Та я хочу звернути увагу на щось таке, що буває перешкодою у нашій збірковій акції, в якій теж і я брала участь та думаю далі працювати і допомагати.

Минулої осені, як збирали одежу для скитальців, прислухувалась я різним голосам критики. Думаю, що в тім нема нічо злого, бо кожну роботу можна критикувати, а навіть і треба, але тільки на те, щоб її помогти та її скріпити. Недомагання є всюди і у всьому, то чи дивуватись нам, що є вони і в нас

Були такі голоси „критики", що казали, що шкода одяг давати, бо він не дійде до скитальців, а пропаде десь там у Ню Йорку: Хто дурний, хай дає, казали. Та, правду сказавши, люди назагал таких голосів не слухали і таки давали, так, що в нашій маленькій громаді назбирано 1,000 фунтів одежі. Проте мене таки мучило, чому є між нами такі, що ширять такі поголоски, не провіривши спершу справи. Тому я, щоб це провірити, причіпила до різної одежі картки з моїм іменем і адресою та з просьбою, щоб той, хто це одержить, написав до мене кілька слів.

Саме тепер я дістала листа від українського скитальця, що перебуває в Австрії, в якім дякує від себе і жінки за дарунки. Подаю його імя до газети, але не на те, щоб проголошувати, бо боюсь, щоб за це большевики не переслідували його рідні в Тернопільщині, звідки він походить. Він пише, що не має нікого з рідні чи знайомих в Злучених Державах і Канаді й тому не діставав ніякої допомоги, як інші краяни, що мають рідню в Америці. Доперва тепер дістав дарунок від Допомогового Комітету в Америки.

Це є один з доказів, що наша допомога, яку висилаємо скитальцям через Зл. У. А. Д. Комітет, дістається у добрі руки. Тому ідім за вказівками цього Комітету і продовжуймо збірки.

Марія Горін,
Милвил, Н. Дж.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

23. травня 1907 р.

ПЕТЕРБУРЗЬКА АКАДЕМІЯ НАУК ДО ГАЛ. УКРАЇНСЬКИХ ГАЗЕТ

Редакції українських газет в Галичині дістали від бібліотеки петербурзької Академії Наук такого листа: „У цей час, коли грунтовна знайоість з розвитком української думки стається неодмінною умовою правильного розуміння українського питання, гурт осіб, не маючи змоги стежити за всіми виданнями, які виходять у Галичині, звертається до Вас, Шановний Добродій, з ласкавим проханням посилати видаваний Вами часопис в Імператорську Академію Наук у Петербурзі... Сподіємося одержати од Вас цю невелику, але вельми корисну допомогу українській справі, а також надрукувати цього нашого листа у своєму часописі до відомості всім, хто хоче безкорисно піти на зустріч нашому бажанню. — Гурток осіб з бібліотекарем оддлу словянських мов при Академії Наук у Петербурзі".

УКРАЇНСЬКА ІМІГРАЦІЯ ДО КАНАДИ.

В перших чотирьох місяцях біжучого року прибуло до Канади 2,500 українців з Галичини й Буковини. — „Катедру", яку побудував „архиепископ - митрополит" Серафим в осередку української громади у Винипегу зо старого заліза і іншого подібного матеріялу, виставив він самий на продаж, поділивши землю на 6 невеличких парцель. Хоче дістати за них $11,000.

ЗЇЗД ДЕЛЕГАТІВ ГР.-КАТОЛ. ПАРАФІЙ.

В цілі обговорення способу прийняття новоіменованого гр.-катол. єпископа для Злучених Держав відбувся в Питсбургу 14. травня зїзд делегатів гр.-катол. парафій. Прибувших привитав в год. 10:30 о. К. Лавришин, почім відложено наради до 2 год. пополудні, щоб підіждати на інших, які заповіли свій приїзд. Пополудні вибрали предсідником нарад о. Лавришина, заступником Івана Угрина і В. Тилявського, а секретарем назначено о. М. Стефановича. На внесок П. Жатковича описано всіх приявних. Духовних було 23, а світських 35.

Приявні рішили привитати нового епископа якнайгарніше і для цієї цілі вибрано комітет, до якого ввійшли: зі священиків: оо. Чопей, Яницький, Чаплинський; з дяковчителів: М. Бабій, А. Гела, А. Овсак; з світських: Йосиф Ждій з Бруклина, Н. Й.; Йосиф Адзима з Бриджпорт, Конн.; С. Ядловський з Джерзі Ситі, Н. Дж. До комітету мають ввійти теж предсідники організацій Союзу й Соединенія, редактори органів тих організацій і секретар зїзду. До прийняття має причинитися кожна наша церква, а де нема церкви, то кожне братство. Зїзд закінчився в 6 год. ввечір.

Стейтові закони про справедливе приймання на працю

Хоч минулий конгрес не спромігся створити сталої, федеральної комісії для догляду над справедливим прийманням на працю, проте не зникла сама ідея, що не можна відмовляти праці американцеві чи стримувати призначення на вище становище зогляду на кольор шкіри робітника, чи релігійну або національну приналежність. Ця ідея є живучою бо вона відповідає демократичним принципам, на яких творилася ця країна, та американським традиціям. Можливо, не всі усвідомлюють собі ясно, наскільки та ідея є живучою і скільки американців саме тепер працюють над проектом законів, які усунули б дискримінацію у відношенню до робітників серед працедавців, робітничих юній та бюр посередництва праці, як в окремих стейтах, так і по цілій країні.

З 1945 року більшість виборців та законодавців в пяти стейтах виявили свою прихильність до принципу справедливости до всіх робітників. Три з тих стейтів — Ню Йорк, Ню Джерзі та Масачусетс — мають в тій справі відповідні закони. Другі два — Висконсин та Індіяна — мають, такби мовити, „устні" закони, бо вони не підперті постановами про обовязковість. Ведеться кампанія за тою чи іншою формою відповідних законів в яких 21 стейтах.

Недавно, в домі „Вилкі Меморіял", в Ню Йорку зійшлися відповідальні урядовці які доглядають за примінениям законів проти дискримінації в стейтах Ню Йорк, Ню Джерзі та Масачусетс, для обміну думками та спостереженнями зі свого досвіду.

Всі вони заявили, що коли ясно пояснити працедав- [illegible] дотримують і покищо не було потреби примушувати їх силою до того. В більшости випадків справу полагоджено шляхом переконування, доводами. Практика у всіх тих трьох стейтах виявила, що бюра посередництва праці ухиляються від дотримання закону і нюйорський стейт плянує загальне дослідження практики таких бюр. Свідомі того, що законом можна тільки до певної міри усунути дискримінацію, згадані три стейти або вже мають, або творять спеціяльні дорадчі ради для полагодження непорозумінь, для підготовки певних освітних програм.

Найбільше скарг на несправедливість подано ніграми, потім від євреїв, на третім місці католиків. З деяких громад з північної частини Ню Джерзі прийшло кілька скарг і від протестантів. Рідко коли протестанти жаліються, що їх релігія стає їм перешкодою для отримання праці. Ці оскарження з Ню Джерзі вказують на те, що дискримінація практикується не тільки так званою „більшістю" американців, але і „меньшістю", яка не раз сама буває жертвою несправедливости.

Маючи перед очима досвід згаданих трьох стейтів, різні громадські комітети домагаються ухвалення подібних законів в інших стейтах. Добровільний Комітет для Справедливого Приняття на Працю в стейті Минесота видав брошуру, присвячену питанню права на працю для всіх. В брошурі подано кілька питань, які може поставити собі кождий „пересічний громадянин", наколиб задумався над тим, як облегчити матеріяльне тяжке положення своїх співгромадян. Одним з питань є: „Скільки нігрів є в Минесоті або в Ілиной, чи в Пенсилвенії, Мизурі і т. п. Скільки американських японців? мексиканців? індіян? євреїв? католиків? баптистів?". „Пересічний громадянин" пізнає, що справа не така проста, як він думав, а значно ширша: є багато людей в його стейті, які належать до іншої ніж він релігійної та расової групи. Чим більше він придивляється, тим більше переконується в тім, що майже кожний належить до якоїсь меншинової групи — кожний, за виключенням, звичайно, його самого! Іншими словами, майже кожний в стейті зацікавлений, щоб усунути дискримінацію зогляду на расу, релігію чи національне походження, бо всі ми належимо до якоїсь меншости.

„Пересічний громадянин" вважає, що право наймати робітників походить від права власности, а він вірить у право власности. У нього може зродитися важне питання: що треба робити, коли право наймати на працю тільки того, хто подобається, суперечить з переконанням, що кождий повинен мати право на працю? І він приходить до висновку, що треба стримуватися від приватного права, коли того вимагають громадські інтереси. Він зазначує „нам кажуть, аби працедавці не наймали дітей до праці, бо демократична громада потребує освічених, свідомих громадян - виборців. Нам кажуть, аби працедавці дотримувалися певних мір охорони робітників при праці, бо люди здорові ліпше можуть служити своїй країні, ніж покалічені. Тому працедавці повинні давати працю кожному робітникові, який надається до тої праці, без огляду на расу, релігію чи національне походження. Громада живе кращим життям, коли всі її члени мають можливість працювати й ставати на вищий щабель, ніж тоді, як її громадяни ще до свого народження засуджені на злидні та залежність від допомоги".

Хоч ця справа була, і все ще є, предметом гарячих суперечок, стейт Ню Йорк, що першим завів у себе закон проти дискримінації, подав приклад, за яким з часом можуть піти, в слід за стейтами Ню Джерзі та Масачусетс, інші стейти. В конгресі знова піднесено ту справу. В кінці березня, сенатор Ирвинг М. Айвес — співавтор проти-дискримінаційного закону в нюйорськім стейті — подав проєкт закону про те, щоби право на працю для всіх було „громадським правом для цілого народу".

Загальна Рада — ФЛІС.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Організаційні збори відділів У. Н. Союзу.

В неділю дня 11. травня відбулися в нас збори урядників відділів У. Н. Союзу. На зборах було присутніх 32 відділових урядників з Шікаго і Гемонд, Індіяна, хоч збори були скликані наборзі, бо в нас був український концерт, получений з виступом фільмового артиста Івана Годяка. Крім цього це ще був „День Матері".

На зборах був приявний головний секретар, п. Дмитро Галичин, який приїхав до нас у звязку з тим, що до організаційної роботи в У. Н. Союзі зголосився у нас молодий організатор, п. Олекса Заброський.

Головний секретар заявив присутним урядникам, що метою головного уряду все було знайти молодих людей до організаційної праці. Та таких людей було важко піднайти, хоч У. Н. Союз платить добре за организування нових членів. Він просив урядників відділових і головних, щоби пішли молодому організаторови на зустріч в організаційній роботі.

Відділові урядники обіцяли всесторонну поміч новій людині і раділи, що молоде покоління голоситься до тої роботи, яку вони колись роками провадили, але тепер, коли навіть „очи не дописують" і треба вживати „флешлайт", щоби віднайти адреси, праця ця йде пиняво.

Головний секретар обговорив розвиток Союзу в останніх роках, а зокрема згадав про нові молодечі грамоти 5 і 6-тої кляси. Ствердив, що досі мало дітей є обезпечених в тих клясах, хоч вкладки в них значно менші ніж в американських компаніях.

Молодий організатор, п. Олекса Заброський, заявив, що до війни він мало знав про Україну, хоч його родичі все „файтувалися" за назву „українець" чи „український". Та тепер, коли він вислужив 4 і пів року при американській армії, був в Німеччині, бачив наших скитальців, він багато дещо пізнав такого, чого давніше не розумів. Що більше, він пізнав історію України, ту правдиву, непідбарвлену з видань У. Н. Союзу. Він так полюбив український народ на скитальщині, що навіть привіз собі жінку, яку знайшов між нашими людьми, бувшу п. Анну Белей з Войнилова, біля Рогатина. Тепер він хоче попрацювати для У. Н. Союзу. Як піде йому робота, не знає, але вірить, що американсько - українська молодь не дасть себе довго переконувати, що вона повинна заповнювати прогалину в членстві У. Н. Союзу, спричинену відодом старшого членства. На тему організаційну говорили ще головний радний Тарас Шпікула, адвокат Роман Смук і підписаний.

Степан Куропась.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

У пятилітню річницю Драматичного Гуртка.

Хочу згадати коротко за пятилітню річницю існування Українського Драматичного Гуртка ім. Лесі Українки, що існує в нашій громаді. Давнішими літами, тому 5 чи 20 років, було в нас багато більше людей до громадсько-культурної праці; були теж і спроби організаційні в цьому напрямку. Та на жаль не було кому видержати. Тому такі драматичні гуртки існували звичайно коротко, всього кілька місяців.

В місяці травні цього року минає пять літ, як в нашій громаді в центрі, при українській громаді горожан на Френклин вулиці, заснували любителі штуки драматичний гурток, який досі існує. Зайвим було б говорити, чи та шляхотна організація повинна дальше існувати, бо так є, що без неї свідоме громадянство обійтися не може. Нам відомо, що згадана організація за час свойого існування помогла різним українським установам і пекучим нашим справам (як збігці) сумою звиш двох і пів тисячі долярів. Одна з найкра- [illegible] гордитися можна, коштувала як мене інформовано, звиш тисячі долярів. Згадую за це з щирим признанням для тих людей, які мають честь належати до даної організації. Це є їхньою нагородою за недіспані ночі, тяганину, а так високовартісну працю.

Згадуючи про це, треба теж дати признання одиницям, що дали почин цьому товариству. Святкуючи пятилітню річницю праці, треба побажати їм, щоб щиріше працювали та ставили вистави що раз вищої якости.

Приятель.

ЩО ПИШУТЬ?

ВИГАНЯЮТЬ УСІХ ЗА ЛІНІЮ КУРЗОНА.

Лист, писаний на неформеній картці паперу 29. квітня 1947 людиною з Сяніцького повіту до родини в стейті Ню Йорк:

• • •

Пишу Вам, Дорога Родино, що я стою зо всіми людьми на Коляшнім на стації. Тут сидить наших з 14 сіл з гір. Які лише були люди, чи поляки, чи українці, то в тих горах не лишилося нішо, лише один птах. Не гнівайтеся, що я скорше не відписала, бо я не знала, що буде. Дня 28. квітня рано ми повставали, а тоді військо зайшло до села. Наказали, щоб у двох годинах всі забралися з села. Та люди вибиралися цілий день. Наїхали авта до села і все ладували на авта і їхали на стацію. На стацію ми приїхали 28. квітня, а ладувати нас до вагонів мають 30. квітня. Куди ми поїдемо, не знати. Як заїду, тоді напишу. Всього Вам не описую, як маєте охоту, то подайте це в газеті.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Милвокі, Вис. — Інж. Анатоль Вовк: прохаємо подати до редакції свою адресу.

ПОШУКУВАННЯ

СТЕФАН КОВАЛЬ,

родом зі Старяви, пов. Мостиська (Зах. Україна), який знаходиться на скитальщині в Баварії, пошукує своїх стрийків **СТЕФАНА та АНДРІЯ КОВАЛЯ,** які мають перебувати в Ню Йорку. Хто би про них знав, або вони самі, хай зголосяться на таку адресу:

KOWAL STEFAN,
Munchen, Aubing, Industrie str. 5, Bawaria, Germany, U.S.A. Zone.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 21. травня 1947 року помер у 65. році життя

ПЕТРО СЕМЕНЮК,

член Тов. ім. Івана Франка, від. 371 У. Н. Союзу в Нюарку, Н. Дж.

Покійний походив з села Манаїв, повіт Зборів, Галичина. Полишив у смутку жінку Параскевію, дочку Марію, сина Гендрика, 3 внуки, 2 брати: Михайла і Стефана, та сестру.

Похорон відбудеться в суботу, 24. травня, в годині 2:30 пополудні з погребового заведення Joseph M. Dixon & Son Funeral Home, 107 Essex Ave., Boonton, N. J. Похований буде на цвинтарі Lower Montville Cemetery. — В. Й. П.!

НАЙДУТЬ ЗАНЯТТЯ

Потрібно

ГОСПОДИНІ

до священичого дому. Зголошуватись можуть теж і жінки, що щойно прибули зі скитальщини. Платня після умови. Зголошення слати на таку адресу:

Rev. M. KINASH,
29 Chestnut St., Yonkers, N. Y.

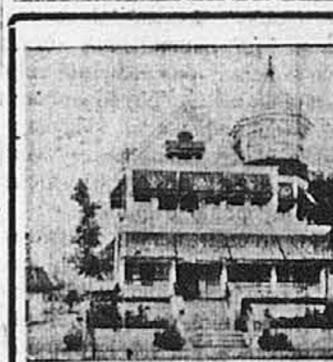
Реальність на продаж

45-АКРОВА ФАРМА

при добрій дорозі. Високе положення. Потік пливе через фарму, барня на корови, сайло, гарадж на 2 авта, хата на 6 кімнат. Податок $45 на рік. Ціна $11,000.

Маю різного рода фарми і бизнеси. Дайте знати за якою фармою шукаєте. Пишіть: 118-3

MICHAEL GELLNER
Real Estate
Ringoes, New Jersey







ТАРЗАН ч. 1605. Тарзан на поміч.



Почувши крики, малпочоловік і Товна кинулися в сторону ріки.

По середині струму ясноволоса дівчина трималася перевернутого човна.

Нагло вона втратила силу і вода пірвала її в сторону водопаду.

Не звільняючи свого бігу малпочоловік кинувся в пріркy.